Taxa poştală plătită în numerar
conf. aprobării Nr. 36474/1941

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAŢIUNEA „ASTRA" BRAŞOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea unui comitet de redacţie.
Atelierele tipografiei „Astra" Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA 1838
GH. BARIŢIU ŞI SFINŢIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI MUREŞENII
DE ATÂTIA URMAŞI, ÎN FRUNTE CU

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
BRAŞOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorităţi şi Societăţi lei 600
Anunţuri şi reclame după tarif.

Nr. 72 Inreg. Trib. Braşov S. II No. G. II. 71/942 — 17 Septemvrie 1942 — Anul 105

SERBĂRILE DESROBIRII

de **V. Branisce**

Peste câteva zile vor avea loc în inima Basarabiei mari serbări. Cu acest prilej se vor deschide expoziţii, se va inaugura Turnul Desrobirii, ridicat pe dealul Ghidighicilor, în locul de unde Conducătorul ţării urmărise anul trecut lupta pentru cucerirea Chişinăului, se vor sfinţi lăcaşuri dumnezeeşti.

Serbarea populaţiei dintre Prut şi Nistru va înfăţişa realizările unui an de stăpânire românească într'o provincie călcată în picioare de cutropirea roşie şi pustiită de un război eliberator.

Rănile Basarabiei sunt prea proaspete pentru ca să nu li se vadă urmă. Trupul ei păstrează urmele sfâşierilor teritoriale. Sufletul ei nu poate uita, cu una, cu două, acea noapte de pomină, când braţele ocrotitoare ale mamei au svârlit-o drept pradă haitei flămânde de lupi ce se năpustiseră asupra ei. Populaţia ei, decimată de mişelia cutropitorilor a fost risipită în două continente şi zadarnic mai aşteaptă cei de acasă pe pribegii din taigalele Siberiei. Iar mulţi, nespus de mulţi sunt plecaţi pe drumul fără de întoarcere...

Astăzi drumurile basarabene au câştigat pentru noi o nouă semnificaţie. Ele nu ne mai evocă, ca odinioară, calea pe unde turmele de oi din creierii Carpaţilor coborau spre limanul mării sau luau drumul Buceagului şi a Crâmului, ci ne indică răspântii de întâlnire a Românilor de pretutindeni.

Colo, într'o seară înstelată a picat din înălţimi un sburător fără de teamă. Pasărea lui, torţă aprinsă, a înscris un drum de lumină pe boltă. Dincolo, singura nădejde a unei mame, rămase în afara hotarelor ţării, a luat drumul veşniciei. Mai departe, cruci de un an marchează calea întoarcerii. Insemnează fiecare etapă a revenirii noastre pe moşia lui Ştefan Vodă cel Mare şi Sfânt. Intoarcere pentru care a curs sânge îmbelşugat şi mai curge şi astăzi pe îndepărtate meleaguri,

Luminiţele aprinse pe mormintele luptătorilor căzuţi în acest război au coborît din cer Calea laptelui şi au înscris-o pe drumurile fără de sfârşit ale răsăritului.

De aceea, serbările desrobirii Basarabiei, sunt un prilej de pioasă reculegere pentru Românii de pretutindeni. Basarabia, soră mezină asuprită şi greu încercată, se întoarce cea dintâi la sânul patriei. Pentru desrobirea ei nu s'a precupeţit nimic. Iar interesele neamului cer ca nici pentru consolidarea ei să nu se precupeţească nimic.

Basarabenii şi Ardealul

de **Al. Lascarov-Moldovanu**

Din Iunie începând, până mai acum câteva zile, cu răstimpuri de opriri între ele, am făcut trei lungi drumuri de-a-lungul dragii noastre Basarabii desrobite de ostaşii noştri, printre care foarte, foarte mulţi ardeleni.

Şi mergând pe meleagurile cele pline de frumuseţi de tot felul ale acestei părţi de ţară românească, multe lucruri am văzut, multe lucruri am auzit.

Ceea ce voesc însă a scrie acum este interesul cald pe care l-am aflat, în oraşele şi în satele basarabene, pentru Ardeal, pentru marile daruri pe care el le-a adus la alcătuirea Statului nostru de azi, pentru grelele suferinţe prin care, mai ales lui, i-a fost dat să treacă.

Ori de câte ori în nenumăratele mele vorbiri publice am adus vorba despre Ardeal şi despre durerea lui, ascultătorii toţi, până la unul se înflăcărau — şi mulţi dintre ei aveau lacrimi pe gene. Iar când aveam convorbiri prin case şi gospodării despre Ardeal şi despre Ardeleni, aflam la toţi un interes deosebit — şi căpătam multe întrebări dela ei, întru a-i desluşi despre multe lucruri ardeleneşti.

De asemenea, am găsit la toată lumea basarabeană cu care am venit în atingere cuvinte de nefăţărită recunoştinţă pentru partea de jertfă pe care Ardealul a dat-o întru desrobirea Basarabiei.

Se ştie în Basarabia tot ce-au făcut Ardelenii pentru ea — şi pe foarte mulţi am auzit grăind: „Cât am vrea să-i ajutăm şi noi pe ei !.."

Iar toate acestea nu sunt vorbe de clacă sau amăgiri de oameni care nu au ce face. Nu. Sunt cuvinte culese de mine de pe multe meleaguri ale Basarabiei — şi ieşite din funduri de suflete frăţeşti care nu mint.

Şi cât de mult eu însumi mă simţeam întărit văzând şi auzind acestea, convingându-mă încă odată de frumoasa unitate sufletească a neamului nostru !... Şi am dorit blajinilor şi totuşi focoşilor Basarabeni să fie cât mai curând de folos îndureraţilor Ardeleni, iar toţi laolaltă, strânşi la focul vetrei noastre româneşti, să nu mai fim îndureraţi — ci toţi să stăm voioşi, sub lumina dreptăţii noastre, care-i şi dreptatea lui Dumnezeu.

Alianţa celor trei împăraţi

de **A. A. Mureşianu**

Triumful republicii în Franţa după dezastrul dela 1870 a avut o influenţă hotărîtoare asupra politicei celor trei imperii creştine, a Austriei, Rusiei şi a noului imperiu german. Solidaritatea şi interesele dinastice, care pregătiseră căderea lui Napoleon I şi întemeierea „Sfintei Alianţe" dela 1815, a făcut pe cei trei împăraţi: Francisc Iosif I, Wilhelm I şi Alexandru II să uite Sevastopolul şi Sadova şi să caute o nouă înţelegere şi apropiere pentru asigurarea tronurilor lor.

Mult a contribuit la aceasta şi înrudirea apropiată a casei regale şi imperiale prusiene cu dinastia ţarilor, înrudire graţie căreia regele Wilhelm I a reuşit să obţină la 1870 neutralitatea Rusiei şi să evite, în tot timpul domniei sale îndelungate (1861—1888) conflictul armat cu ea.

Cea dintâi apropiere se făcu în toamna anului 1871 prin vizita făcută de împăratul Wilhelm lui Francisc Iosif la Ischl şi prin întrevederea ce a urmat la Salzburg. Scopul ei se rezuma în cuvintele: „Necesitatea pentru echilibrul european a menţinerii integrităţii Austro-Ungariei". Rostul ei tainic a fost mai bine înţeles de Gazeta Transilvaniei de atunci care „citia" în ea „planul de a se forma o ligă europeană în contra viscolelor ce ar ameninţa din partea republicanismului democratic al Franţei, şi în această ligă să se strângă toate monarhiile".

In anul următor, 1872, urmă surpriza vizitei împăratului Francisc Iosif la Berlin şi sosirea în acelaşi timp acolo, la invitaţia împăratului Wilhelm, şi a nepotului său, a ţarului Alexandru II.

Inţelegerea ar fi fost perfectă dacă politica d-lor Gorciacoff, Jernini şi Orloff, care făcând în acelaşi timp asigurări de prietenie Franţei n'ar fi adus pe ţar în situaţia de a fi bănuit de duplicitate şi pe Ruşi de a duce,

— Continuare în pag. 3 —

FOILETONUL GAZETEI TRANSILVANIE

Lacrimi

Am plâns odată plâns de bucurie, —
E mult de-atunci şi nu-mi aduc aminte,
Dar ştiu aşa, cum toată lumea ştie,
Că orice strop de lacrimă-i fierbinte.

Am plâns apoi de dor, de 'nstrăinare,
Am plâns ducându-mi visele la groapă;
M'a ars adânc în suflet fiecare
Bob mic, rotund, pornit de sub pleoapă.

M'a ars adânc şi dragoste şi ură:
Otrava lor ce-o port în suflet strânsă,
Dar n'am simţit să ardă-o picătură
Ca lacrima ce n'a putut fi plânsă.

Ecat. Pitiş.

CRONICA LITERARA

de **Aurel Marin**

V. COPILU-CHIATRĂ: *Carte de rugăciuni.* Versuri.

Cu numele-i ne-şi-palatalizat, autorul semnează, în publicaţiile ardelene, pagini de proză ce denotă un talent viguros, în plină afirmare.

Scriitorul moţ se identifică în totul cu sufletul ţinutului de munte şi de basm pe care-l cântă cu sinceritate.

Până la adunarea într'un volum a prozei sale, d-l V. Copilu-Chiatră a tipărit un volum de versuri şi are gata'n manuscris un al doilea. De acest al doilea, Dumnezeu ştie prin ce întâmplare poposit pe masa mea, dăm seama în rândurile de faţă, cu bucuria că am putut să mărim numărul poeţilor ardeleni ale căror opere le-am pus în valoare.

Ceea ce caracterizează poezia aceasta e o îndoială care se macină în întrebări adresate Divinităţii.

Rugăciunile sunt de fapt tot atâtea dorinţe ale poetului de a-şi vedea ţara mândră şi 'nflorită, scăpată de duşmanii seculari.

O vădită discursivitate condamnabilă şi la mulţi din confraţii săi de generaţie aflători dincolo de munţi, — ar putea lipsi pe alocurea.

Versul lung e obositor şi abuzul de *mişcare* prin întrebuinţarea ostentativă a *verbului* nu poate decât să strice.

Dar şi aici e loc pentru un autentic poet să prindă unele ecouri fericite. Dovadă această *Rugăciune a poetului transilvan*, la care se alătură, din parte-ne, blestemul pentru neamul hrăpăreţ ce a inspirat-o.

Cărţi

C. SASSU:

Din cronica unui an epocal

Fapte, Oameni şi Permanenţe istorice

Sunt cunoscute studiile şi publicaţiile istorice ale d-lui C. Sassu şi ele s'au impus prin seriozitatea şi ponderozitatea argumentelor. Unele studii ale d-sale au apărut în limbile universale şi au făcut şi fac servicii bune cauzei naţionale. Ne reamintim de comentariile favorabile ţării noastre făcute mai lunile trecute în legătură cu darea de seamă asupra lucrării *Românii şi Ungarii* a d-lui C. Sassu.

„Din cronica unui an epocal" nu mai e o lucrare ca rodul unei cercetări şi documentări minuţioase, ci o colecţie de articole de ziar. Ele, după cum mărturiseşte însuşi d-l *C. Sassu*, „au caracterul efemer de articole de ziar".

Totuşi adunate într'un volum pot servi ca material documentar pentru istoricul ce va scrie marea epopee a încordărilor de azi ale neamului nostru. Căci în legătură cu evenimentele mondiale pe care le analizează şi diseacă pana gazetarului atent şi priceput se vor găsi preţioase date şi vor fi fixate multe momente sufleteşti ale neamului.

Articolele sunt grupate după evenimente şi d-sa reliefează momentele psihice produse, pregătirea, reculegerea şi participarea noastră la marele războiu cum şi ţinta finală spre care tindem.

Partea ultimă cuprinde probleme de ordin cultural, social şi economic, cum şi interesanta sugestie ce o face pentru prefacerea Albei Iulii într'o mare ctitorie naţională.

D-l *C. Sassu* analizează şi situează marile personalităţi, făuritoare de istorie în spaţiul şi timpul Europei de mâne, încercând să schiţeze nu numai măsura contribuţiei fiecăruia, ci să stabilească şi anumite responsabilităţi şi greşeli ale unor politicieni şi diplomaţi din prezent şi trecutul apropiat.

Aceste din urmă însă rămân părerile personale ale gazetarului, care, adeseori scrie şi cu motivări mai puţin solide decât cele obişnuit puse de d-l *Sassu* în studiile d-sale istorice.

In orice caz cititul continuativ al acestui volum îţi face o impresie deosebită prin varietatea şi complexitatea problemelor tratate.

I. Bozdog

Melcul

S'a desrobit de-al ierbii fir
Un melc, şi 'ncet acum se suie
Şi 'nseamnă albă cărărue
Pe trunchiul unui trandafir.

Il cheamă, poate, şi pe el
Mirajul lunilor albastre,
Cum cheamă sufletele noastre,
Şi prăbuşi-se-va la fel.

Ecat. Pitiş

Timoteiu Cipariu, gazetar

de **Şt. Manciulea**

— Urmare. —

Greutăţi multe şi mari a avut de întâmpinat T. Cipariu, şi de acum înainte, în munca lui de redactare a Archivului. Articolele de fond, studiile filologice şi istorice, ba până şi notiţele şi scurtele informaţiuni era nevoit să le redacteze — aproape număr de număr — numai singur. Atitudinea de multe ori ostilă, manifestată de unii cărturari români, l-au amărît de atâtea ori peste măsură, pe cel ce-şi petrecea ziua şi noaptea, numai în studiul şi cercetarea trecutului limbii şl istoriei româneşti. Sbuciumul sufletesc l-a împărtăşit T. Cipariu cititorilor Arhivului în nr. XX din 1868, sub forma de următoarea:

„Declaraţiune

Am scris într'unul din nrii trecuţi că firul vieţii acestei foiţe e ameninţat cu pierire, şi că la timpul său va să ne esplicăm asupra acestei calamităţi — nu publice, departe să fie dela noi atare nemodestie — ci private, nu pentru viitor ci pentru acum — şi să ne esplicăm atât de clar, cât să nu rămână nici umbră de îndoială asupra desinteresaţiunii noastre.

Şi iacă a venit timpul să ne dăm esplicaţiunea prenunţată şi promisă, cel puţin întru aceasta una crezându-ne a fi în stare, de a ne împlini promisiunile făcute la începerea acestui organ literar, şi de atunci din când în când după ce unele promisiuni în adevăr încă nu s'au împlinit, altele stau sub îndoială dacă le-am împlinit au nu, iar înşine suntem modeşti cum se cuvine, decât să ne erogăm dreptul de a decide că oare le-am împlinit au nu.

Mai întâiu caută să premitem o împrejurare, care nu ştim dacă şi cu alţii se întâmplă cândva, însă cu noi foarte adesea. O imprejurare foarte urâcioasă-urâcioasă de urât!

Imprejurarea e că uneori ne'apucă un urât de moarte, de tot ce e literar: de cărţi, lectură, scriere etc. etc. aşa încât ne vine uneori furia, să ne ardem chiar şi biblioteca, sau cel puţin să o vindem.

„La ce atâta mulţime de bani prădaţi pe cărţi, care nu ştiu cui vor rămânea, sau nu ştiu cum vor fi îngrijite? Ce va să fie de manuscrisele mele după mine? De raritătile ce le-am adunat cu atâta zel şi cu atâta necruţare? Şi în urmă să mai păţească ce au mai păţit în 1848—49, sau şi mai rău — ? Nebunie"!

„La ce atâta lectură în zi şi noapte, până la vătămarea sănătăţii, până la pericol de orbire? şi apoi după cum se zice, de ai învăţa cât de mult, în urmă omul tot moare neînvăţat. Nebunie"!

„La ce atâta scriere? Erau lăzi de compoziţiuni, preparaţiuni, extracte etc. până la 1848 — şi apoi în 1848—9 ce s'a ales din toate acestea? ce se va alege din cele de atunci încoace? — A treia nebunie". Vanitas vanitatum etc. bine a zis filosoful cel înţelept.

Din fericire, au nefericire nu ştiu, asemeni paroxismi nu ţin mult. Biblioteca încă tot mai stă, şi nu e nici arsă nici vândută, ci încă tot mai creşte. Lecţiunea se tot mai continuă, că încă nu am orbit, mulţămită Domnului, ba încă nice ne servim de ochilari, nice-i putem suferi, deşi suntem numai cu patru ani mai tânăr de cât secolul curent. De scris, asemenea încă tot mai cârţăim.

Insă toate au capătul lor, — şi aşa şi ocupaţiunile noastre literare, şi e mai înţelept a-şi conchide mai de timpuriu socotelile, decât a lăsa să te surprindă ora neprevăzută, când va să se zică: iată mirele!

Iacă întâia cauză, însă nu decizivă, nice principală de a pune jos peana din mână, — cu toate că şi aceea este foarte puternică [mai] ales alăturată la celealalte cauze, şi în consideraţiune, că un redactor este în adevăr un rob (sic venit verba, dar nu am aflat altă espresiune atât de espresivă) — rob, sau sclav mai ales dacă cineva e redactor ca redactorul acestei foi. Aici e buba.

Redactorul acestei foiţe, precum s'a putut observa, nu s'a subscris niciodată redactor, ci numai editor, şi din cuvânt.

Un redactor ca redactorii adevăraţi, are să aleagă din materialele puse înainte-i şi să le pună în ordine, să scrie, dar şi câte un articol de fond, cum se zice, şi câte odată să mai adauge şi câte o observaţiune, între parenteze, sau sub linie. Asta e adevărata ocupaţiune a redactorului în regulă, sau a redacţiunii, unde sunt mai mulţi redactori.

Ei bine! Dacă sunt redactor unde-mi sunt materialele din care să aleg, să ordinez şi să compun numerii foaiei, ca toţi ceilalţi botezaţi — sau nebotezaţi — redactori?

Cercetaţi Domnilor abonaţi Vă rog, aceşti douăzeci de numeri cuprinşi în 50 de coale mari, din cursul a doi ani de zile, şi număraţi câţi articoli sunt subscrişi de autorii lor? Şi apoi ţinând firm că toţi cei nesubscrişi de nimenea sunt din peana editorului acestei foiţe, şi vă veţi convinge că nici nu a putut fi vorba de redacţiune în strict înţelesul cuvântului — pentrucă nu a avut nice un material care să aleagă şi care — să-l redagă — ci redactorul a fost necesitat a compune şi scrie mai numai singur.

Editorul a aşteptat ca după interesul obiectelor ce şi-le-a propus de program, şi după mulţimea capacităţilor de filologie şi de istorie, ce numără naţiunea în amândouă emisferele, se vor afla măcar o centesimă care să-l susţină în misiunea ce a luat asupra-şi.

— Va urma. —

Citiţi cel mai vechiu ziar
Gazeta Transilvaniei

PREDICI ÎN PUSTIU

Focul aprins din nou

Iau sugestia acestui titlu dintr'un discurs ţinut la Lille de Abel Bonnard Ministrul Educaţiunii naţionale şi al tinerimii din Franţa cu ocazia distribuirii premiilor la această universitate:

„Celelalte ministere sunt ale pâinii şi ale vinului, ale cărnii şi ale grâului, ale lemnului şi ale cărbunelui, ale cimentului şi ale fierului. Ministerul Educaţiei naţionale trebue să fie cel al focului aprins din nou". Iară Iosif Barthélemy ministrul Justiţiei asistând la distribuirea premiilor la facultatea de drept din Paris spune: *„Şcoala să vă dea mijlocul de a vă câştiga pânea de toate zilele — evident — dar ea să vă pregătească, mai ales să facă din voi oameni să vă ridicaţi sufletele deasupra destinului vostru"*.

Şi mai clar exprimă aceeaşi idee Pierre Laval premierul francez: „O ţară poate pieri într'o sută de feluri. Nu există decât unul singur pentru a renaşte, când se găseşte culcată la pământ, acela, de a se angaja pe cărările curajului".

Focul aprins din nou, să fie mai tare decât destinul. Cărările curajului: iată cea mai minunată concepţie de vieaţă şi pentru un popor întreg. Şi de ce n'am spune-o acuma la 'nceput de an şcolar: Şcoala să nu mai facă enciclopedism ştiinţific, ci dinamism moral, cum se spune aşa de frumos în acest articol venit din Franţa, încărcat, ca un minunat ciorchine de struguri grei şi dulci de toamnă, de idei sănătoase.

Să aprindem din nou focul moralităţii creştine, să aprindem din nou focul vitejiei străbune, să aprindem din nou focul sacrificiului samaritean, focul jertfelor şi abdicărilor, focul patriotismului nobil, focul ordinei şi disciplinei, focul muncii, sincerităţii şi adevărului, focul neprihănit al dragostei dintre fraţi — să aprindem din nou focul tuturor virtuţilor strămoşeşti. Dimitrie Cantemir era ales la 1714 membru al Academiei de ştiinţe din Berlin, iară faima lui Brâncoveanu care ardea în focul aprins al ortodoxiei străbătea lumea întreagă. Atunci când am simţi că vrea să ne doboare oboseala şi greutăţile nenumărate trebue să ne strigăm nouă şi conştiinţei noastre ca nu cumva s'o apuce toropeala: N'am alt drum decât cărarea curajului, trebue să-mi inving soartea tristă prin vitejie şi curaj, trebue să ţin aprins focul sufletului meu, căci numai aşa este demn de originea sa: scântee din Dumnezeu.

Dr. M. Suciu-Sibianu

Se primesc familie creştină, elevi de liceu, curs inferior în pensiune. Adresa la ziar.

Doamne, ce povară mi-ai dat,
Că nimic n'am brăzdat şi nimic
n'am arat,
Iar în livezile mele de hârtie
Văd c'am semănat doar fiori de păpădie.

Şi vrut-am, Doamne, să scriu şi mut
m'am căsnit,
Toate legendele lutului acestuia de
sângele tribunului stropit
Să le rânduiesc în cântec şi litanii,
Pentru slava româneştii mele
Transilvanii.

Am crezut, odată, că port cerul pe umeri,
Că visurile mele Te-apleci să le numeri
Şi pentru toate câte le citeşti
în inima mea
M'asemuieşti cu Tine, cum n'ai putea
s'asemuieşti pe nimenea.

M'am crezut carne din carnea
gândului Tău
. . . . . .
De aceea, Doamne, întoarceţi faţa şi
mă miruesţe
Şi pentru Transilvania Te milueşte,
Că tânguirea noastră-i fără leac,
Până nu-i muta în altă parte hatul
din Feleac.

In aceeaşi notă şi poate cu mai accentuată energie e *Rugăciunea pentru nădejdea noastră.*

Incăodată subliniem prozaismul discursivităţii în caldele *Rugi pentru Ţara mea* sau în *Psalmi.*

Psalmii sunt doar nişte litanii, când ar trebui să spargă văzduhul cu puterea lor de credinţă oarbă.

Mânile nu întârzie totuşi să se încleşteze şi, uneori, poetul izbucneşte:

Şi de mă 'nchin pentru mădularele tale
sfărâmate
La Albac, Scărişoara şi — Abrud, în
pari spânzurate,
E că ne calcă inima 'n picioare, dragul
mamei,
Şi ne sugrumă mai crâncen, de acuma,
cleoambele satanii.

Rugăciune pentru poetul Ion Moldoveanu e interesantă prin accentele sociale:

Căci acolo şede Horia supărat
In baltag de cremen crunt e răzimat

Şi priveşte 'ntr'una la noi peste ţară
Şi din ochi îi pic' o lacrimă amară.

Spune-i ca să vină, doar o clipă iar
Că-l aşteaptă Moţii 'n inime cu jar

Şi cu pumnii steie, bolovani şi bruj,
Să pogoare iureş din Feleac, din Cluj.

Intrebuinţând elemente folclorice, reminiscenţe de istorie transilvană şi elemente de vieaţă citadină din cea mai nouă epocă, d-l V. Copilu-Chiatră se remarcă de pe acum ca un cântăreţ de seamă al plaiurilor sale şi un rapsod al năzuinţelor sfinte ale Neamului.

* * *

Notele noastre asupra poeziei lirice ardelene de azi se opresc, deocamdată, aici, cu nădejdea autorului că timpuri mai prielnice îi vor lăsa răgazul de a le completa multele lor lipsuri.

Ţărâna mamă

Ţărâna-i mama tuturor,
Un împărat ni-i tata;
S'ascunde 'n faţa fiilor
Când mintea noastră-l cată.

De-l caută însă, inima,
Il vede ori şi unde.
E mare 'mpărăţia Sa
Şi 'n sânul ei ascunde

De milă şi de dragoste
Izvoare nesfârşite:
In fiecare rază e
Un dar ce ni-l trimite,

O lacrimă la jalea ta
E 'n plânsul de izvoare,
Un picur din iubirea Sa
In fiecare floare.

Ecat. Pitiş

Local Cluj / Central University Library Cluj

Alianţa celor trei împăraţi

de **A. A. Mureşianu**

— Continuare din pag. 1-a —

după expresia Gazetei Transilvaniei o politică „în doi peri".

Totuşi „înţelegerea celor trei împăraţi" a condus politica Europei până pe la sfârşitul deceniului al nouălea al veacului trecut, căci ea n'a fost curmată nici prin tratatul secret de alianţă defensivă austro-germană dela 1879 şi nici prin Tripla alianţă dela 1881.

Ea a uşurat convenţia încheiată între Austro-Ungaria şi Rusia în Ianuarie 1877, după întrevederea dela Reichstadt a împăraţilor Austriei şi Rusiei din vara anului 1876, prin care cea dintâi dădu mână liberă Rusiei în Balcani, cu condiţia ca să primească în schimb Bosnia şi Herţegovina.

Pretenţiile exagerate şi politica panslavă a Rusiei au făcut-o să întâmpine o rezistenţă puternică în congresul dela Berlin din 1878, şi prinţul Gorciacoff putea să scrie împăratului său că „Impresia generală pe care mi-o face congresul este că a conta mai departe pe uniunea celor trei împăraţi va fi o iluziune".

Totuşi anul 1884 aduse surpriza întâlnirii dela Skiemenvice în Polonia dintre Alexandru III — Alexandru II fusese ucis de nihilişti la 1881 — Wilhelm I şi Francisc Iosif, întâlnire în care se reînnoiră şi strânseră şi mai tare legăturile de prietenie dintre dânşii, cele trei imperii promiţându-şi o „neutralitate binevoitoare".

Agitaţiile panslaviste şi ameninţările imperialiştilor ruşi au condus însă în mod inevitabil la răcirea raporturilor dintre cei trei monarhi, al căror pact de alianţă nu mai fu reînnoit la 1887, şi la transformarea politicii Europei în cele două grupări care au condus la marele războiu trecut şi în care am putut vedea tovărăşia ciudată dintre Rusia şi acea Franţă care luptase odinioară mai mult pentru mântuirea întregii Europe de marea primejdie care o ameninţă dela răsărit de mai bine de două secole.

Şezătoare literară la Făgăraş

La Făgăraş, în ziua de 6 Sept. 1942, a avut loc o mare şezătoare literară dată de „Gruparea tinerilor scriitori ardeleni" din iniţiativa poeţilor: I. Sassu-Ducşoara, Petre Bucşa şi V. V. Sassu cu concursul domnului colonel Stefan Bardan, care a pus la dispoziţie sala festivă a cazărmii „Ţiganca".

Programul zilei a fost următorul:

La orele 10 dimineaţa, scriitorii, în grup, au asistat la serviciul divin, la biserica din localitate apoi, în frunte cu preoţii şi numeros public, au vizitat: Cetatea Făgăraşului, biserica lui Constantin Brâncoveanu, statuia Doamnei Stanca şi alte locuri cu însemnătate istorică.

La orele 14 a avut loc masa comună, la locuinţa poetului I. Sassu-Ducşoara. După masă, la orele 17, scriitorii au fost prezenţi în sala festivă, unde, în faţa unui numeros public, s'a desfăşurat programul şezătoarei.

D-l col. Stefan Bardan a deschis şezătoarea printr'o conferinţă, vorbind despre însemnătatea zilei de 6 Sept. şi importanţa muncii în timp de războiu.

Din partea scriitorilor a vorbit poetul V. Copilu-Chiatră, arătând rostul şezătorilor literare, cu caracter ardelenesc.

Au citit apoi din lucrările lor, închinate Ardealului nostru scump, următorii poeţi şi scriitori: I. V. Spiridon, V. Copilu-Chiatră, Petre Bucşa, I. Apostol Popescu, Dragomir Nichifor, I. Sassu-Ducşoara, Donică Oprea, C. D. Ianculescu, V. V. Sassu, Ion Dancu, Gh. Răduţiu, Al. Străuneanu şi C. I. Cosma.

D-l Eugeniu Drăgan, un prieten al versului, a recitat cu mult talent „Casa Noastră", de Oct. Goga.

In pauză, publicul a fost delectat de muzica militară, de sub conducerea priceputului şef de muzică şi compozitor, adjutantul Ion Furcoiu.

Şezătoarea a luat sfârşit prin cuvintele înălţătoare şi pline de încredere în apropiata zi de sărbătoare a tristului Ardeal de azi, ale domnului L. Bochiş, preşedintele Asociaţiei Ardealului de Nord.

După şezătoare, scriitorii s'au îndreptat spre locuinţa poetului I. Sassu-Ducşoara, unde li s'a servit cina şi de unde s'au despărţit, ducând cu ei cele mai frumoase impresii din ţara Făgăraşului.

Dragomir Nichifor

Primăria comunei Măieruş jud. Braşov

Nr. 2421/942.

Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţa generală că, primăria comunală Măieruş, judeţul Braşov, ţine în ziua de 26 Septemvrie 1942, următoarele licitaţii publice:

La ora 15, vânzarea parchetului din 1942/1943 Seria II a „Şipot", în întindere de 27 hectare, cu un număr de 1592 arbori fag, în picioare.

La ora 17, vânzarea parchetului pe anul 1943/1944, în întindere de 1440 arbori de fag în picioare.

Licitaţia se va ţine în localul primăriei comunale Măieruş, cu respectarea dispoziţiunilor legale, cu oferte închise şi sigilate.

Licitanţii vor depune garanţia de 10% din preţul oferit, în numerar sau efecte de Stat.

Condiţiile de licitaţie se pot vedea la Serviciul Silvic judeţean Braşov sau la primăria comunală Măieruş.

Măieruş, la 9 Septemvrie 1942.

Primar, *Martin Foof* — Notar. *Const. Comaniciu*

Prezentarea acţiunilor pentru încrustare

Ministerul Finanţelor a acordat un ultim termen pentru prezentarea acţiunilor spre încrustare până la 31 Octomvrie 1942.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român — Astra"

Nr. 2674/1942. Sibiu, la 7 Sept. 1942.

CONVOCARE

In înţelesul art. 22 din Statute se convoacă membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român — Astra" la

Adunarea generală

ce se va ţine în ziua de **Duminecă, 27 Septemvrie 1942, în Sibiu.**

PROGRAMA ADUNĂRII: *)

Ora 9: Şedinţa preşedinţilor de despărţăminte în sala de şedinţe a „Astrei".

Ora 10: Participare la serviciul divin în bisericile româneşti.

Ora 11: Şedinţa I-a (în sala cea mare a Prefecturii judeţului) cu următoarea ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central.
2. Alegerea comisiunilor pentru:
   a) Examinarea raportului general;
   b) Inscrierea membrilor noi;
   c) Examinarea propunerilor întrate în termen reglementar. **)

Ora 12: Şedinţa II-a:

1. Rapoartele comisiunilor, al Comitetului de censori despre verificarea socotelilor „Asociaţiunii" pe anul 1941, precum şi asupra proiectului de buget pe anul 1943 al „Asociaţiunii".
2. Fixarea locului şi datei pentru adunarea generală din anul 1943.
3. Dispoziţiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

După masă, la orele 18, în sala cea mare a Prefecturii se va ţine conferinţa

d-lui prof. univ. SILVIU DRAGOMIR, membru al Academiei Române despre

„Un capitol ales din istoria redeşteptării politice a Românilor ardeleni".

Preşedinte:
IULIU MOLDOVAN m. p.

Secretar:
NICOLAE BĂILĂ m. p.

*) Această adunare va avea numai un caracter administrativ.

**) Eventuale propuneri vor fi înaintate, în scris, Prezidiului „Asociaţiunii", Sibiu, Strada Şaguna Nr. 6, cu cel puţin 8 zile înainte de adunarea generală.

Citiţi „Gazeta Transilvaniei"

CRONICA sportivă

Foot-ball

U. A. B. — D. V. A. 5:1 (3:1)

Pe stadionul municipal, în cadrul „Cupei Eroilor", şi în faţa a 2000 spectatori s'a disputat matchul U. A. B şi D. V. A. din Galaţi, la care braşovenii prin condiţie fizică mai bună au câştigat la scor.

Punctele au fost marcate: Bârlea 2, Loter 2 şi Gipe 1 pentru U. A. B., iar Niţă pentru D. V. A. S'au remarcat: Dela U. A. B. Bunuşiu, Nichita, Loter şi Bârlea. Dela D. V. A. Horceag, Mihăilescu, Ştefănescu şi Drumea. D-l Gh. Ionescu a condus matchul excelent.

*

Atletism

Pe stadionul municipal au avut loc Sâmbătă şi Duminecă „campionatele naţionale" de atletism, bine organizate de gruparea U. A. B. prin neobositul conducător Ing. Togănel, ajutat deaproape de d-nii Loucuţa şi Palieri.

Prin participarea a mai multor grupări din ţară, s'au înregistrat următoarele rezultate:

100 m. plat

1. Roşu — U. D. R.
2. Alexandrescu — A. C. R.
3. Boboloşiu — C. F. R. Timiş.

200 m. plat.

1. Roşu — U. D. R.
2. Moarcăs — U. A. B.
3. Alexandrescu — A. C. R

400 m. plat

1. Moarcăs — U. A. B.
2. Antonescu — Vict.
3. Sucitu — V. D.

800 m. plat

1. Pandrea — U. A. B.
2. Sucitu — V. D.
3. Pop V. — U. A. B.

3000 m. plat.

1. Girescu — St. R.
2. Rosu — U. D. R.
3. Vasilescu — U. A. B.

Punctuajul este:

1. U. D. R.	68	puncte
2. A. C. R.	65	„
3. U. A. B.	64	„
4. Vif. Dacia	45	„
5. Victoria	40	„
6. St. Rom.	11	„
7. C. F. R. Buc.	9	„
8. Carmen	7	„

Gh. Bucur

„BANCA CENTRALĂ" PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. A. CLUJ-TURDA

Sucursala Braşov Cetate Piaţa Libertăţii Nr. 3

ACORDĂ

Imprumuturi cambiale, ipotecare, cont curent, pe lombard şi pe gaj de mărfuri

PRIMEŞTE

Depuneri spre fructificare la vedere şi la termen. REMITE bani şi face incasso prin sucursalele surori din Bucureşti, str. Ion Ghica Nr. 2 şi din Alba Iulia, Haţeg, Sibiu şi Turda

Vinde şi cumpără efecte de stat. - Face tot felul de operaţiuni bancare.

NICOLAE IRIMIE

Maestru Instalator

Autorizat de Ministerul Economiei Naţionale Direcţia II Reg. Minieră cu No. 00.4901 1942.

Execută:

Instalaţii interne cu Gaz Metan

BRAŞOV Piaţa Prundului

TELEFON 3634

Informaţiuni

Sfinţirea Troiţei Companiei C. F. R.

Duminecă, la orele 11½ s'a sfinţit cu o impresionantă solemnitate *Troiţa* ridicată în amintirea eroilor ceferişti militari şi civili căzuţi pentru reîntregirea neamului.

Troiţa artistic lucrată din lemn de stejar s'a ridicat în cel mai viu punct de mişcare profesională, în Gara *Triaj*.

Au participat la solemnitatea sfinţirii autorităţile civile şi militare în frunte cu d-l prefect *D. Craiu*.

La sfinţire a rostit o frumoasă cuvântare ocazională părintele prof. *Grama*.

La parastasul oficiat pentru odihna sufletească a eroilor a vorbit cu adâncă recunoştinţă d-l ing. *O. Rădulescu*, şi d-l căpitan *Canjea*.

A impresionat mult pe cei de faţă alocuţia sinceră şi dătătoare de multe nădejdii a d-lui prefect *D. Craiu*.

O domnişoară a recitat „Ardealul" de Mircea D. Rădulescu, înviorând nădejdile de reîntregire apropiată.

Corul a executat duios cântecele religioase. Festivitatea s'a încheiat cu defilarea unităţilor prezente.

*

ATENŢIUNE

Se aduce la cunoştinţă elevelor şi elevilor dela **Conservatorul de Muzică „Astra" din Braşov**, precum şi celor ce doresc a se înscrie în anul prim, că înscrierile pe anul şcolar 1942—1943 se încep pe ziua de 15 Septemvrie 1942 şi durează până inclusiv 22 Septemvrie 1942.

Inscrierile se pot face în fiecare zi de lucru între orele 16—18 în biroul de Secretariat la susnumitul Conservator. Cursurile se încep pe ziua de 28 Septemvrie 1942.

Braşov, la 15 Septemvrie 1942.

Dr. Tib. Bredicean
preşedinte.

August Moldrick
secretar.

*

AVIZ

Se aduce la cunoştinţa lumii I.O.V. din cuprinsul municipiului şi comunelor judeţului Braşov, că în conformitate cu dispoziţiunile Ministerului Apărării Naţionale, Casa I. O. V. de războiu Nr. 8859/942, nicio cerere a invalizilor, orfanilor şi văduvelor de războiu, din războiul actual, pentru solicitare de slujbe la Stat sau particulari, diferite ajutoare în bani, lemne, îmbrăcăminte, etc., înaintată direct forurilor superioare, nu se va soluţiona, dacă nu este confirmată şi certificată de comisia locală instituită pentru acest scop.

Aceste comisii vor funcţiona, în comunele rurale la Primărie, iar în Municipiu la Cercul de recrutare.

Toţi cei interesaţi sor adresa cererile la locul arătat, cereri ce vor fi cercetate şi soluţionate, care apoi cu avizul şi semnătura tuturor membrilor, se vor înainta locului competent pentru satisfacere.

Gererile care nu vor fi trimise pe calea arătată, nu vor fi luate în considerare.

*

Verificarea sirenelor de alarmă la Braşov

Comandamentul Zonei A. A. Braşov comunică: In ziua de 19 Septemvrie 1942 între orele 9—14 organele apărării pasive ale Municipiului şi judeţului Braşov vor proceda la verificarea una câte una a tuturor sirenelor de alarmă, prin sunete scurte de câteva secunde.

După verificarea fiecărei sirene se va face o verificare a tuturor sirenelor de odată, prin un sunet lung de 1 minut.

Publicul este înştiinţat pe această cale să nu se alarmeze din cauza acestor semnale.

Eventuale alarme reale se vor transmite ca până acum prin sunete modulate cu o durată de 1 minut.

ARDEALUL ŞI RĂZBOIUL

de **Mardare Mateescu**

Douăzeci şi mai bine de ani, Ardealul a dorit pacea. Dar s'a abătut asupra codrilor transilvani vijelia răsturnărilor şi de atunci sufletele româneşti din Rodna până la pasul Timişului şi al Turnului Roşu, dela gurile Crişului şi până la cheile Bicazului, au dorit războiul. L-au dorit ca pe un soroc al izbăvirilor, cu convingerea adâncă pe care ţi-o dă neastâmpărul de a crede într'o profeţie. Au dorit Ardelenii războiul, nu numai pentrucă vedeau în el locul şi minuta dovezii lor de bărbăţie, ci şi pentru faptul că în războiu se înmănunchiau nădejdile revenirei la matcă.

Iar când războiul a devenit o realitate, când dorinţa s'a făcut fapt împlinit, Ardealul a pornit cu fruntea senină şi cu hotărîre dârză de a întâmpina încă odată avana încercare a istoriei. Deastădată, erau condiţii noi şi împrejurări noi, dar sub uniformele moderne şi la mânuirea armelor moderne, se aflau aceiaşi arcaşi ai lui Bogdan şi Dragoş Vodă şi aceleaşi pâlcuri de lăncieri ai lui Horea. In privirea lor se putea citi gândul, că merg să împlinească destinul unui neam întreg şi întregul destin al Ardealului.

Astfel au pornit la războiu ardelenii, unind nădejdile lor cu ale ţării întregi şi nădejdile întregii ţări cu ale lor. Prezenţa lor pe câmpul de luptă simbolizează cea dintâiu înfruntare a vitregiilor de către România tuturor Românilor şi cea dintâiu luptă pe vieaţă şi moarte pentru păstrarea unităţii neamului românesc.

Războiul a fost dorit de Ardealul întreg, pentrucă nimeni n'a vrut să creadă în temeinicia unui vis rău şi aşa cum în timpul unui coşmar oricine se sbate pentru a ieşi din mrejile somnului, Ardealul şi-a pus nădejdea în războiu, iar ceea ce au putut şi au vrut să dea războiului sfânt Ardelenii, s'a văzut din primul moment când ei au intrat în luptă. Regimentele ardeleneşti s'au aflat totdeauna la loc de onoare, iar vânătorii noştri au dovedit destoinicie în bătaie şi neţărmurită sete de a învinge pe vrăjmaş, spre a ajunge cât mai curând la capătul socotelilor ce nu pot fi iertate.

Douăzeci şi mai bine de ani, Ardealul s'a legănat în nădejdea că o libertate odată câştigată, este sfântă, chiar dacă uiţi să o mai aperi cu arma. Ardealul a fost poate cea mai pacifistă provincie a ţării, trăind cu convingerea că hronicul nu cunoaşte întoarceri peste timp şi că împotriva vreunui vrăjmaş va fi deajuns să afirme dorinţa lui de a-şi cârmui destinul după vrere şi pe cale firească. A venit însă o zi, când ţara a trebuit să treacă prin dureri crâncene şi când Ardealul a încetat să mai iubească pacea şi a început să dorească războiul. Nu de dragul lanurilor morţii, ci pentru a face împlinirea sorţii. Iar armele le-a îndrăgit şi le-a purtat cu aceeaşi vrednicie cu care au fost mânuite furcile şi lăncile de către vitejii Moţi ai lui Iancu Viteazul.

A curs sânge ardelean din belşug, pe câmpiile Bucovinei şi ale Basarabiei, pe întinsurile fără de margini ale Transnistriei, Stepei Nogaice, Crimeei şi ţinutului Doneţului. La Odesa, Taganrog, Rostov şi Stalingrad, Ardealul şi-a dat jertfele sale, în lupta cea mai mare din istorie, pentru salvarea lumii de veninul asiatic al bolşevismului. S'au prăvălit din nori munţi de zăpadă peste aceste coloane ale vitejiei ardeleneşti, le-au muiat ploile fără capăt şi au suferit chinuri de mucenic în bătaia vânturilor care învolburau praful şi nisipul stepelor. Au lăsat în urmă şiruri de cruci, dar n'au pregetat o clipă pe calea lor, care este şi calea ţării.

La porţile Stalingradului, nu ne spune nimeni cine a arătat mai mare dârzenie, dar noi o bănuim şi suntem siguri că Ardealul şi-a spus şi aici cuvântul. In jurul cetăţii încinsă cu brâu de oţel şi de foc, Ardelenii sunt de sigur acei care pornesc cu elanul cel mai mare şi cu dârzenia cea mai înfierbântată, pentru a rupe aşchii din brâul de crenele şi cazemate. Tot astfel îi vom găsi pe coastele Mării Azov, la Krasnodar şi Novorossisk.

Şi toate acestea, nu dintr'o ambiţie deşartă nu din dorinţa de a lăsa în urmă pe alţii. Toate acestea pornesc din înfrigurarea cu care Ardealul a pornit la luptă, hotărît să termine cât mai repede. Nu pentru a-şi întrece camarazii şi fraţii, ardeleanul se află în fruntea bătăliei, ci pentru a zori şi pe ceilalţi *„să termine treaba cât mai iute"*. Ca unul care are timp scurt pentru a îndeplini lucruri multe, ardeleanul n'ar vrea să dea pas odihnei, până nu se face rânduială în răsărit. El n'are răbdare...

Credinţa lui este, că odată terminată această rânduială, izbânda finală va trebui cucerită pe calea întoarcerii la vatra înlăcrimată...

Situaţia pe fronturi

Desfăşurarea bătăliei dela Stalingrad

Prima fază a bătăliei dela Stalingrad a fost manevra de învăluire pe care au executat-o metodic în cursul lunei trecute forţele germane şi române, după ce au trecut marele cot al Donului şi cursul inferior al acestui fluviu şi apoi au înaintat — parte din ele spre Est de Kalaci, iar altă parte spre Nord-Est de Kotelnikovo, până au ajuns în zona puternic fortificată din faţa Stalingradului şi a malului occidental al fluviului Volga.

Faza a doua şi ultima a acestei bătălii a început prin atacul complexului de instalaţii fortificate ce acoperă spaţiul relativ destul de mare al sectorului defensiv Stalingrad. De aceea, în această fază bătălia are caracterul unui războiu de asediu. Forţele germane şi române au reuşit să străpungă liniile exterioare, să cucerească o parte din lucrările fortificate, cu toată rezistenţa înverşunată ce au opus-o apărătorii lor şi să atingă malul occidental al fluviului Volga, atât la Nord, cât şi la Sud de oraşul Stalingrad.

Faptul acesta prezintă o deosebită importanţă, din punctul de vedere strategic. Odată atins malul marelui fluviu în cele două puncte şi consolidate poziţiile ocupate de trupele germane şi române, la Nord şi Sud de Stalingrad, s'a creiat o situaţie critică atât forţelor inamice din sectorul respectiv ameninţat, cât şi celor din sectoarele învecinate.

Aceasta, pentrucă odată ce trupele germane şi române au atins fluviul Volga la Nord şi la Sud de Stalingrad, iar toate atacurile violente ce le-au dat forţele sovietice în ultimele zile, spre a pune iară stăpânire pe întreg malul occidental al acestui fluviu, au fost respinse după lupte grele, s'a produs o desarticulare a dispozitivului defensiv inamic, prin ruperea legăturilor între părţile frontului dela Nord şi Sud de Stalingrad.

Luptele din Caucaz

In Caucazia occidentală, la Sud-Est de Novorossisk, luptele ce s'au dat în ultimele zile pentru cucerirea poziţiilor fortificate de pe litoralul Mării Negre, s'au sfârşit în acest sector, prin cucerirea ultimului fort de pe coastă. In urma acestor operaţii, întreaga zonă litorală a Mării Negre, între strâmtoarea Kerci şi Sud-Est de Novorossisk, este în stăpânirea forţelor germane şi române.

Sovietele au pierdut nu numai un port militar important, care servea de refugiu şi sprijin flotei lor din această mare, dar şi o zonă ce interesa îndeaproape industria lor de războiu.

In această zonă, regimul sovietic a înfiinţat numeroase fabrici de tunuri, muniţiuni, avioane, motoare, vehicule motorizate şi trenuri blindate. Intre Novorossisk şi Tuapse, de-a-lungul coastei, Sovietele au construit în ultimii ani şi o autostradă, în scop militar. Acum, operaţiile trupelor germane şi române se desfăşoară de-a-lungul litoralului Mării Negre, în direcţia Tuapse.

In Caucazia centrală, trupele germane care operează în regiunea Terek, au forţat trecerea fluviului cu acelaşi nume şi au străpuns poziţiile inamice.

Centrul frontului din Răsărit

In regiunea dela Sud-Est de Rjew, în sectorul central al frontului oriental şi în regiunea dela Sud de lacul Ladoga şi Sud-Est de Leningrad, în punctul Sinianino — sectorul de Nord — atacurile sovietice, dintre care unele date de forţe puternice, cum au fost acelea dela Sud-Est de Rjew, au fost respinse.

Frontul Egiptului şi Pacificului

Pe frontul din Egipt, situaţia este deocamdată neschimbată.

In insula Noua Guinee, operaţiile japoneze continuă să se desvolte în direcţia Port Moresby. In Madagascar, trupele britanice debarcate pe coasta orientală a insulei, continuă să înainteze spre interior.

Redactor responsabil
ION BOZDOG

Tipografia „ASTRA" Braşov, Str. Lungă Nr. 1.